

Lüpsiseadmete hooldamine

Lüpsiseadmed peavad olema korras ning töötama vigadeta ja seda päevast päeva. Sama oluline kui kaasaegsed ja kvaliteetsed seadmed on ka nende õige ja regulaarne hooldamine.

Lüpsiseadmete korrektne töötamine sõltub nii seadme kasutaja teadmistest ja kogemustest kui ka tarnijast. Poolte heast koostööst olenevad nii piimatoodang, müügipiima osakaal kui ka udarahaiguste ravikulud. Õige kasutamine ja hooldamine kindlustab ka lüpsiseadmete optimaalse rakenduse ning piima kõrge ja ühtlase kvaliteedi.

Lüpsiseadme soetamine eeldab üsna suurt investeeringut ja selle eest soovib loomakasvataja vastu saada hästitöötava masina. Seadme müüja garanteerib masina tõrgeteta töö ja vajaliku hoolduse ning on valmis ostjat ka vajadusel nõustama. Siiski võib igas toimivas süsteemis tekkida vigu, mis mõjutavad loomade tervist ja/või piima kvaliteeti.

Lüpsiseadmeid kasutatakse vähemalt kaks korda päeva ja sõltuvalt farmi tüübist üldiselt 1,5 kuni 10 tundi päevas. Automaatsete lüpsisüsteemidega ehk nn robotilautades töötavad lüpsiseadmed aga kuni 22 tundi päevas.

Iga rike, mis muudab tavapärasest lüpsirutiini, on äärmiselt häiriv ja negatiivsete tagajärgedega nii loomapidajale kui loomadele. Seepärast on parim viis probleemidest hoidumiseks nende ennetamine.

Hoolduste graafik. Paljudel juhtudel on elektrikatkestus laudas üks peamisi riske, mis rikub tavapärasest töökorraldust. Kuigi vooluallikas ei ole otseselt lüpsiseadme osa, on pidev vooluühendus lüpsiseadme tööks hädavajalik. Seepärast peaksid farmid olema varustatud alternatiivsete vooluallikatega, näiteks generaatoritega. Ebameeldivate üllatuste vältimiseks on soovitatav nende korrasolekut regulaarselt kontrollida ja neid aeg-ajalt kasutada. Nii õpib ja harjub laudapersonal generaatoreid kasutama ega vaja hädaolukorras selleks kõrvalist abi.

Lüpsiseadmete õige hooldamine ja hooldusgraafikust kinnipidamine aitavad ära hoida nii asjatut inimeste ja loomade ärritust ja ebamugavust kui ka majanduslikku kahju. Sageduse järgi võib hooldused jagada igapäevasteks, üks kord nädalas ja üks kord kuus tehtavateks.

Igapäevane hooldus algab süsteemi puhastamisest.

1. Pesuks tuleb kasutada piisavas koguses puhast ja õige temperatuuriga vett.
2. Kasutage vaid selleks otstarbeks mõeldud pesuvahendeid.
3. Nii happelist kui aluselist süsteemipesu tuleb teha ettenähtud sagedusega. Tavaliselt on piisav, kui happelist pesu tehakse üks kord iga kahe nädala tagant.
4. Automaatse pesusüsteemi olemasolul kontrollige selle tööd regulaarselt.

Muud igapäevased tegevused on:

1. Enne lüpsi kontrollige vaakumit nii lüpsikohal kui piimaruumis. Lüpsikohal vaakumi kontrollimiseks peavad töös olema kõik lüpsikohad.
2. Kõik lüpsjad, kaasa arvatud asendajad, peavad tundma lüpsiseadmete tööpõhimõtteid ja oskama ära tunda rikkis seadmeid ja ka näiteks leketest tingitud ebanormaalseid helisid. Sellist "kõrva järgi" kontrolli tuleks samuti läbi viia igapäevaselt. Rikke avastamisel tuleb sellega tegeleda kohe!

3. Farmis peaks alati olema olema ka varuosade tagavara. Nii on võimalik lüpsi käigus avastatud viga parandada ilma liigse ajakuluta. Sellisteks varuosadeks on kummist detailid, nagu voolikud ja tihendid ning pulsaatorid ja kollektorid.

Iganädalane hooldus hõlmab nii lüpsiseadmete puhastamist kui kontrolli.

1. Lüpsisüsteemi happelist pesu tuleks teha kord nädalas (kareda vee korral) või iga kahe nädala tagant.
2. Kontrollige vaakumpumba veorihmade seisundit ja õlitaset, vajadusel lisage õli vastavalt kasutusjuhendis näidatule.
3. Kontrollige nisakummide ning lühikeste piimavoolikute seisundit.

Igakuine lüpsiseadmete hooldus eeldab protseduuri tundmist ja kogemusi. Hoolduse käigus tehtavate tööde loetelu sõltub seadmete kasutamise intensiivsusest (lehmade, lüpsikordade arv) ja sageli viivad selle läbi seadme paigaldanud firma hooldustehnikud.

1. Kontrollitakse kõiki kummist osi. Mõradega, katkised või deformeerunud osad asendatakse uutega.
2. Kontrollitakse ja vajadusel puhastatakse lihtsamini eemaldatavad piimaga kokku puutuvad seadme osad nagu kollektorid, piimamõõturid ja piimavoolu indikaatorid.
3. Vahetatakse seadme lühema kasutuseaga osad.
4. Kontrollitakse üle elektrooniliste pulsaatorite ühendused, klappide tihendid, puhastatakse õhuavad.
5. Puhastatakse süsteemi filtrid, ventiilid ja klapid.
6. Kontrollitakse lüpsikohtade sööturite korrasolekut.

Rutiinselt tuleks kontrollida ka piimajahuti tööd. Piima pinnal ei tohiks olla vahtu, rasvaklompe ega jäätunud piima. Vaht viitab leketele ehk õhu sattumisele süsteemi või liigsele segamisele, rasvaklombid liigsele segamisele ja aeglasele jahutamisele ning jää liiga kiirele jahutuse sisselülitamisele.

Lüpsiseadme kõikidel osadel on oma kasutusiga, mille lõppedes suureneb nii nende purunemise, seadme võimekuse kui ka toodangu kvaliteedi languse oht. Näiteks nisakummide vananedes nende elastsus väheneb, lüps muutub aeglasemaks ja kui neid õigeaegselt ei vahetata, siis võivad nad hakata mõjutama piima kvaliteeti ja loomade tervist ning lõpuks lihtsalt lüpsi käigus puruneda.

Nisakummide vahetus toimub tavaliselt pärast kindlat lüpsikordade arvu. Kummist nisakummide puhul on see umbes 2500 lüpsikorda, silikoonist nisakummid võivad vastu pidada kuni 10 000 lüpsikorda. Siiski sõltub nisakummide vahetamise sagedus ka sellest, kui kaua on nad ajaliselt kasutuses olnud ja kui mitu pesutsüklit on nad "üle elanud", sest kummi elastsus väheneb nii aja, otsese päikesevalguse kui ka kemikaalide toimel. Kulunud osade vahetamine ei ole oluline ainult süsteemi heas töökorras hoidmise seisukohast, vaid on ka üks puhta ja kvaliteetse piima ning tasuva tootmise eeldusi.

Infolehe koostamisel on kasutatud ajakirjas "Veepro" avaldatud materjale